

Enskild motion

Motion till riksdagen

2012/13:Sk409

mm

av Per Åsling (C)

Nya regionala skattebaser

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa nya regionala skattebaser.

Motivering

Varje år produceras ungefär 70 TWh förnybar el – nästan hälften av landets elproduktion – med vattenkraft. De sju skogslänen bidrar med ungefär 90 procent av Sveriges vattenkraftsproduktion. Vattenkraften spelar en mycket viktig roll i dagens energiproduktion och betydelsen kommer att öka ytterligare genom omställningen till ett klimatsmart och långsiktigt hållbart energisystem. Detta eftersom vattenkraften är en nödvändig reglerresurs när produktionen av vindkraft och solex växer.

Det borde vara en självklarhet att de kommuner och regioner där vattenkraftsanläggningarna finns kompenseras för de ingrepp i naturen som utbyggnaden medfört. Områden har dämts över när vattenkraften byggdes ut, älvar har torrlagts och möjligheterna till jord- och skogsbruk, renskötsel, jakt, fiske och turism har försämrats eller omöjliggjorts.

I jämförbara länder – som Norge, Finland, Tyskland, Frankrike och Österrike – ligger beskattningen av vattenkraft på ungefär samma nivå som i Sverige. Skillnaden är att medan fastighetsbeskattningen i Sverige helt tas in till statskassan går större delen av den skatt som tas ut på vattenkraftsanläggningar i samtliga övriga länder till de

kommuner och regioner där de är belägna. De så kallade bygdemedel som finns i Sverige är viktiga men marginella jämfört med de resurser som vattenkraften genererar till lokal utveckling i de bygder som berörs i andra länder.

I vårt västra grannland, Norge, finns sedan länge ett väl fungerande system, där de kommuner som släppt till sina forsar för den gemensamma elproduktionen ersätts för de ingrepp vattenkraftsutbyggnaden har medfört. Stortinget har slagit fast ”att vattenkraften är en nationell resurs med stark lokal tillhörighet”. Utifrån denna grund råder bred enighet över partigränserna om att vattenkraftskommunerna har rätt till en del av värdeskapningen.

Tack vare resurserna från vattenkraften har de 173 norska vattenkraftskommunerna bättre möjligheter att erbjuda en bra samhällsservice till företag och medborgare. Systemet är en viktig del av Norges framgångsrika distriktpolitik för att ge alla delar av landet förutsättningar för utveckling och tillväxt. Det är tack vare åtgärder som del av vattenkraftens värdeskapning och geografiskt differentierade arbetsgivaravgifter ges de glest befolkade fylkena och kommunerna likvärdiga konkurrensförutsättningar med mer tätbefolkade regioner. Hela landet kan tas i bruk på ett optimalt sätt.

Systemet i Norge består av fyra delar; egendomsskatt (fastighetsskatt), naturresursskatt, koncessionsavgifter och koncessionskraft. Den största delen utgörs av fastighetsskatten. Totalt sett erhåller kommuner och fylken ungefär 6,5 miljarder kronor (NOK) per år (år 2011) för lokal utveckling, vilket motsvarar 5,4 öre/KWh. Även i vårt östra grannland Finland är det kommunerna som tar ut fastighetsskatt på vattenkraftsanläggningar.

Förhållandena i Sverige står på det här området i bjärt kontrast till grannländerna. Endast ungefär 110 miljoner kronor (SEK) i så kallade bygdemedel stannar i de bygder som släppt till sina forsar. Detta motsvarar ca 0,17 öre/KWh. De stora – och växande – värden som vattenkraften genererar hamnar nästan helt i kraftbolagens kassakistor eller i statskassan.

Jokkmokk i Lappland och Ragunda i Jämtland är de kommuner där mest vattenkraft produceras, mer än tio procent av landets totala produktion i båda kommunerna. Ändå hör Jokkmokk och Ragunda till de kommuner som tvingas ha landets högsta skattetryck

och ständigt kämpa mot avfolkning och försämrad skattekraft. I sammanhanget tål att påpekas att det inte finns någon parameter i det kommunala skatteutjämningsystemet som tar hänsyn till att vattenkraftskommunerna har släppt till sina försar med de negativa konsekvenser detta innebär.

Med ett ”norskt” system skulle kommuner som Jokkmokk och Ragunda – med gott om plats och en god miljö – haft resurser att attrahera företag och inflyttare på ett helt annat sätt än vad som är fallet idag. Medan lokalsamhället i våra grannländer får del av de lokala naturresurserna och de värden dessa genererar är resursrika lokalsamhällen/kommuner i Sverige utsatta för ett närmast kolonialt synsätt. Det verkar som om centralmakten fortfarande ser på norra Sverige som rikskanslern Axel Oxenstierna, som för mer än 400 år sedan förklarade att ”i Norrland hafva vi ett Indien”. Så kan det inte få fortsätta!

Kommuner i Norge och Finland med vattenkraftsanläggningar kompenseras på ett helt annat sätt för de ingrepp utbyggnaden har inneburit än vad som är fallet i Sverige. Under utbyggnadsstadiet innebär vattenkraften en omfattande ekonomisk aktivitet lokalt. När kraftverket därefter är klart och i produktion genererar det däremot endast få jobb lokalt. Idag strömmar de enorma rikedomarna från vattenkraften till Stockholm, till kraftbolagen och statskassan. Kommunerna blir därför i hög grad beroende av skatteutjämnning och regionalpolitiskt stöd. Sammantaget ger detta det falska intrycket att vattenkraftskommunerna är bidragsmottagare när de i själva verket är stora bidragsgivare till den gemensamma välfärden.

Kraftverken styrs numera från centraliserade ledningscentraler, ofta i Stockholmsområdet. Även drift- och underhållsorganisationen är vanligen centraliserad och innebär få arbetstillfällen lokalt. Denna verklighet motiverar ett system för att ge vattenkraftskommunerna en rättmätig del av det strömmande vattnets värdeskapning. Kompensationen för ingreppen i miljön ska vara långsiktig och förutsägbar.

Fastighetsskatten på vattenkraftsanläggningar höjs kraftigt nästa år, med ca 2,5 miljarder till över 6 miljarder. Det är absurt att ingenting av denna stora summa går till de berörda kommunerna och regionerna. I andra jämförbara länder går fastighetsskatten på vattenkraft till de kommuner och regioner där kraften produceras. Den sänkning av

bolagsskatten från 1/1 2013 är ytterligare ett starkt skäl till att förändra fastighetsskattebasen.

Jag föreslår att riksdagen uttalar att de kommuner/regioner som härbärgerar vattenkraft, vindkraft och andra elproduktionsanläggningar baserade på förnybar energi skall kompenseras för intrång i miljön. I första hand bör detta ske genom en reformerad fastighetsbeskattning.

Stockholm den 3 oktober

2012

Per Åsling (C)